

ХАЛЪМГ ҮНИ

Советск Союзин Коммунистическ партин Халъмг таньгъчин болн Элст балгъсна комитетсин, куч-көлсчирин депутатрин Таньгъчин болн балгъсна Советсин газет

№ 26 (2859)

1957 дж. июнин 4

Үннь 20 деншг

КПСС-н Халъмг таньгъчин комитетд

Малин хот-хол белдлгъиг тәрә хуралгън эклтл төгсгәхмн

Союзи болн автономн республикин, крайсин, областсин болн райодин партиин, советск, селәнә эдл-ахун болн комсомольск органт, МТС-н, совхозмудин директормудт, колхозмудин ахлачнрт, цуг колхозникүдт болн колхозницст, совхозин кәдләчнрт болн селәнә эдл-ахун специалистнрт бичсн Бичгтән КПСС-н Центральн Комитет болн СССР-н Министрмүдн Совет, хә бәслгъиг цааранднь делгүрүлдж, ноос гаргългъиг улм икдүлх тәр тавб. Эн тәриг сәәнәр күцәхин кергт малдан күрмгәр хот-хол элвгәр белддз авхас даву ах тәр уга.

Мана таньгъд өвс хадлгн эклткв. Хән малд гол хотнь — өвсн болджана.

КПСС-н Халъмг таньгъчин комитетин бюро, „Элст балгъсна болн Приютненск района колхозмудар болн совхозмудар өвс хадлгн ямаран кевәр кегдәд йовхиг“ шүүдз хәләв. Элст балгъсна партиин комитет болн балгъсна күцәгч комитет (үүрмүд Трубицын, Литвененко), партин Приютненск райком болн района күцәгч комитет (үүрмүд Постников, Обушиев) өвс хадлгна белдлгънд болн өвс хадлгн кәдлгнд оньган, килмдән сәәнәр эс өгцхәдз гидж бюро темдглв. Өвс хадлгна графикс болн кәдлмшин зура ода күртл кегдәд, батлгдәд чигн уга, түүнә ашд, колхозмуд болн совхозмуд өвс хадлгн ора экләд, зәрм газрмудар бәәсн өвсиг шарлулчидж.

Майн 28 күртл Элст балгъсна колхозмуд өвс хадлгна зурагъан зугл 5,8 процент күцәдз, Ленинә нертә колхоз өвс хадлгн нам экләд чигн уга. Приютненск района колхозмуд өвс хадлгна зурагъан зугл 12,8 процент күцәдз. Эн района колхозмуднь йир икәр ард хоцрдз йовцхана.

Кесг колхозмудар болн совхозмудар кәдлмш муугъар бүрдәгддәнә. Элстин МТС-н тракторн бригадс шишлнь кәдлцхәх механизатр улсар ода күртл хамцулгдәд уга, кесг агрегатснь зогсад, батлсн норман күцәддәхмн уга. „Страна Советов“ гидж колхозд даалгъетсн тракторн бригадт, трактористир болн прицепщикүд уга болсн учрар, зургъан агрегат ода чигн кәдлмшт эклдж орулгдәд уга.

„Буратинск“ совхозд 247 гектар газрт бәәсн люцерн хаддәд унъгъачкән, 10 хонгин туршарт баалсдан кевтдз. Өвсиг мааджурдәд, ковнъглсн цагтан бас икәр үлдәгдәд, геегдәд йовдг йовдл бәәнә. Приютненск района Кировин нертә болн Буденнә нертә колхозмудар бас им дутулдәд гарна.

КПСС-н балгъсна болн райодин комитетс, балгъсна болн райодин күцәгч комитетс, колхозмудин гардачнр, МТС-н болн совхозмудин директормуд ода чигн малин хот-хол белдлгнә кәдлмшт гүдждрт бүрдәгдәд уга, бригадсин кәдлмшиг тасрхан уга шүүдз, шиндждз хәләлгъ тетгәд уга. Өвс хадлгнд кәдлддәх колхозникүд, МТС-н болн совхозмудин кәдләчнр болн цергләчнр дунд эрдм-герлин болн цәәлгврин кәдлмш муугъар кегддәнә, эрсин газетс болн „боевой листокс“ хая-хая гаргъднә, социалистическ дәрләдн зугл нерни төлә кегднә.

КПСС-н Элст балгъсна комитет болн балгъсна күцәгч комитет, КПСС-н Приютненск райком болн района күцәгч комитет өвс хадлгна кәдлмшиг йир муугъар гарддәнә гидж КПСС-н Халъмг таньгъчин комитетин бюро темдләд, өвс хадлгн бүрдәддәгдәг болн сән чинртәгдәг келгъиг тетгч эрки чинртә аргъинь эрт олтха гидж теднәс некв.

Өвс хадлгъ кәдлгнд чинр өглгә бәәсн төләдн Стелной МТС-н директор үр Заричнойд, КПСС-н таньгъчин комитет, учетн карточкдн бичдз шоодвр өгв. Малин хот-хол белдлгъиг муугъар бурдәсн төләдн, КПСС-н Элст балгъсна комитетин сегләтр үр Трубицынд чаньгъ кевәр зәагддз келгдв. Бас тер мет, өвс хадлгна кәдлмшиг муугъар гардсн төләдн, балгъсна колхозмудин ахлачнрт үүрмүд Гончаренко (Ленинә нертә колхоз), Сафонов (Сталинә нертә колхоз), Сви́нарев („Победа“ — колхоз), Ткаченко („Страна Советов“ — колхоз) бас зәагддз келгдв.

КПСС-н Приютненск райкомин сегләтр үр Постников, районд өвс хадлгн июнин 14 күртл дуусгдхмн гидж герчлсиг бюро соньсдз тодлв.

Өвс хадлгн ягъад муугъар кегддз йовхин уршгиг колхоз, совхоз болгънд онц-онцдн йилгәд, бәәх дуту-дундсиг олдж темдләд, өвс хаддз болх газрмудиг шүүдз йилгәд, өвс хадлгна неджәд өдрә болн арвад хонга даалгврмуд болн графикс кегдәд, колхозмуд болн совхозмуд болгънд күргдз даалгәд, малин хот-хол белдлгнә кәдлмшиг, тәрә хуралгна кәдлмш эклтл төгсгәдз, намрар тәрсн хар гуйрин буудәг өвс кедж тәрүн болдж хадад, сулдхгдсн газрмудтнь

культурмуд тәрлгъиг тетгхмн гидж даалгвдв.

Өвс хадлгна цуг механизмсиг болн инвентармудиг зогсалго кәдлгдз, агрегатсиг кергтә тоот механизатормудар болн кергтә кәдлмшчнрәр тетгългъиг хойр хонгин дотр күцәдз, агрегат болгън эврәнн кәдлмшин норман эрк биш күцәлгъиг тетгдз, өвс хадлгн, скирдлгн хойрин хоронд таслвр гаргълго багтнъ-кехмн гидж КПСС-н таньгъчин комитетин бюро заав.

Цуг колхозникүдиг, совхозин болн МТС-н кәдлмшчнр иг өвс хадлгнд гүдждрдз, өвс хуралгнд кәдлддәх улсин хот-хоолинъ, гер-бәәринъ сәәрүлдж ясдз, тедн дунд эрдм-герлин болн цәәлгврин кәдлмш ясерүлдж, малин хот-хол белдлгнә норман болн даалгврмудан даулдз күцәхин төлә социалистическ дәрләд делгүрүлхмн гидж КПСС-н балгъсна болн района комитетс, балгъсна болн района күцәгч комитетс таньгъчин комитетин бюро закв.

Эдл-ахун гардачнрт нигдз даалгвдәнә: өвсиг зугл хошалад залгъсн агрегатсар хадхмн, трактормудин кучиг күцдн олзлхми; кәдз татад өвс хурадг техникиг олзлгънд оньган эс өгдг йовдлмудиг уурулхми, цуг лабогрейксиг кәдлмшт орлулхми; мал бәслгънд кәдлгд улсиг (хә болн укр хәләдг бригадсиг) малин хот белдлгнд орлулхми, малин хот белдлгнд сәәнәр кәдлсн улст аалгъна шанъ ун бәхми.

Зармин, эрдн-шишән, суданкин, соргон, могоарин экиг кергтә тоодн күргдз олдж авч, хур орсна дару, цуг сул-бәәсн газртан тәрцхәтхә гидж колхозмудин болн совхозмудин гардачнрт бюро даалгвв. Солониг пресовать кедж, Хар газру збөтхә гидж колхозмудт даалгвдв.

Малин хот-хол белдлгнд даньгин, тасрхан уга оньган өгч, хәләдз, гарддз совхозмудин болн МТС-н директормудин, колхозмудин ахлачнрин болн партиин эклцин организацсин сегләтрмудин даалгвринг, малин хот-хол белдлгнә графиксиг болн зураг күцәхд асдз чаньгәатха гидж балгъсна болн райодин партиин комитетсин сегләтрмудт, балгъсна болн райодин күцәгч комитетсин ахлачнрт, КПСС-н Халъмг таньгъчин комитетин бюро закв.

КҮЧ-КӨЛСЧРИН ДЕПУТАТРИН ХАЛЪМГ ТАНЬГЪЧИН СОВЕТИН ХОЙРДГЧ СЕССИИ ХУРАХИН ТУСКАР

Куч-көлсчирин депутатрин таньгъчин Советин негдгч хуралтин хойрдгч сессий 1957 джилин июнь сарин 9-д брүн 10 часа, Элст балгъснд хурагдхмн гидж куч-көлс-

чирин депутатрин Халъмг таньгъчин Советин күцәгч комитет, Халъмг таньгъчин Советин депутатнрт соньсхдәнә.

РСФСР-н Деед Советин дөрвдгч сессий

Москвад, Кремлевск Ик бәә-шнъгд, майн 28-д РСФСР-н Деед Советин дөрвдгч сессий секдв.

Өрүн заседаньд, депутатнр болн кесг олн гиичнр уданар альх ташлдлгъар тосгдцхасн үүрмүд Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шенилов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев бәәцхәв.

СССР-н Деед Советин Президиумин чледүд, КПСС-н ЦК-д РСФСР-р бәәдг бюрон чледүд, министрмүд орлцхав.

Сессийд күүндгдх төрнъ — промышленность болн тосхлт заллгъ бүрдәлгъиг цааранднь ясерулхин туск төр болн РСФСР-н Деед Советин Президиумин Указмуд батлгн.

Ахлач болджах — РСФСР-н Деед Советин ахлач, депутат И. В. Горошкин сессий секдв гидж зарлчкад, РСФСР-т промышленность болн тосхлт заллгъ бүрдәлгъиг цааранднь ясерулхин тускар доклад кехд республикин Министрмүдин Советин ахлач депутат М. А. Яснов үг өгв.

Депутат Яснов, республикд промышленность ик гидтәр өссиг герчлдж үзүлгч то келдз соньсхв.

Российск Федерацин газр дегер экономическ административн 70 райод гаргъхин туск селвг сессин хәләврт Российск Федерацин Министрмүдин Со-

вет орулдж өгчәнә. Эн райод нургәлдж РСФСР-н административно-территориальн хувар бурдәгдхмн гидж докладчик герчлв.

Түүнәс онц болгчнь Ленинградск экономическ район, эн район Ленинградт, Ленинградск, Псковск, Новгородск областьсәр бәәх союзн республиканск промышленностин предприятъс болн организацсиг, бас тер мет Калининск болн Великолукск областьсин предприятъс орлцх Калининск административн-экономическ райог орлулдж негдүлхми.

Советск Союзин хотл балгъснд промышленностин болн тосхлтсин агъунь ик болсн учрар Москва балгъсна эко-

номическ-административн район бурдәгдхнь хәләгддәнә. Бурдәгддәх совнархозмудин өмн бәәх төрмүдин тускар докладчик цааранднь цәәлгдз келв.

Докладар босдз үг келлгн эклв.

Түрүн болдж Н. И. Бобровников (Москва) босдз келв. Промышленность болн тосхлт заллгъ бүрдәлгъиг цааранднь ясерулхин тускар СССР-н Деед Советин гаргъсн шиндвривг Москван куч-көлсчнр ямаран кевәр таасдз тоссиг, Советск Союзин хотл балгъснд промышленность ямаран кевәр бсдз, өргддз йовхин тускар тер келв.

Өрүн заседаньд бас депутатнр Ф. З. Загафуранов (Башкирск АССР), И. Г. Третьяков (Саратовск обл.), М. Е. Корешков (Московск обл.), Ф. В. Попов (Амурск обл.), нань чигн улс босдз үг келцхәв.

Майн 28-д асхн заседаньд, майн 29-д өрүн болн асхн болсн заседаньд депутатнр А. Д. Кудряшев (Чкаловск обл.), И. В. Бобков (Рязанск обл.), А. А. Кокарев (Красноярск край), нань чигн кесг улс босдз үг келцхәв.

Депутат С. П. Логинов (Архангельск обл.) үг келснә хдбн, докладар цуг бийнъ 29 күн босдз үг келв гидж сессийн ахлач соньсхв. Прений төгсәхмн гисн селвг авдв.

РСФСР-н Министрмүдин Советин ахлач депутат М. А.

Яснов товчлгч үгән келв.

РСФСР-н промышленность болн тосхлт заллгъ бүрдәлгъиг ясерулхин тускар Закон Деед Совет нег дуугъар батлдж авб. РСФСР-н селәнә эдл-ахун Министрств РСФСР-н совхозмудин Министрств хойриг негдүлх Закон, РСФСР-н Конституцин цолд сольвр болн немүр келгнә тускар Законс бас батлдж авдв.

Цааранднь сессий, РСФСР-н Деед Советин Президиум хойр сессийн хоорнд гаргъсн Указмудиг нег дуугъар батлдж авб.

Күүндх төрмүдн төгсәд, РСФСР-н Деед Советин дөрвдгч сессий хаагдв гидж зарлгдв. (ТАСС.)

Орн-нутгт ноос, мах, үс икәр өгхмн!

Кесн кергәрн хәрү өгчәцхәнә

Хә бәслгъиг болн ноос авлгъиг цааранднь өргдзүлхин тускар, КПСС-н Центральн Комитет болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгиг Элст балгъсна, Сталинә нертә колхозин цуг колхозникүд йир сәәнәр таасдз тосцхав.

Эн колхозин хойрдгч комплексн бригадт болн хдбнә фермд, КПСС-н Центральн Комитет болн СССР-н Министрмүдин Советин Бичгәр куундвр кегдәд, торгън нооста хд улм икәр бәсдз, ноос икәр киргәдз авхмн гидж шишлцхәв.

1957 джилин январь сарин тоогъин дигәр 38 миньгън бдфүн хдн бәәсн болхла, 1960 джилин чилгчәр хдбнә тоог 80 миньгъ күргхмн, гидж тавн джилә зурадан темдлгдәнә. Үлдсн гурвн джилин эргд хдбнә тонъ хойр холван бсхми. Джил болгън нег хдбнәс дундлад зургъан килограмм торгън ноос киргәдз авх болцхав.

Хә киргәлгнә кәдлмш колхозд майн 23-с авн эклә. Эн кәдлмш эклснәс авн майн

30 күртл 13 отар киргәдсн бәәнә. Хдн болгънас 6,2-6,4 килограмм торгън ноос киргәдз авцхаджана. Өмн нуурт йовх хдбчнр үүрмүд: Социалистическ Куч-көлснә Герой Шепин Тихон Михайлович, наадкснъ Шепин Семен Михайлович, Шафаростов Иван Степанович, Кривкин Михаил Ефимович болн нань чигн ах хдбчнр хдн болгънас 5,5-6,5 килограмм ноос авчана.

Хә киргәлгнә кәдлмшт дөрвн агрегат кәдлдәнә. Хә киргәлгнә агрегатсар кәдлдж йовх колхозникүд сән килмдән өгч, шаг-бог уга, цевр сән ноос икәр киргәдз авхин төлә социалистическ дәрләд кедж йовцхана.

Эдл-ахун зун гектар газрт икәр ноос гаргәдз авх, хдн болгънас ик ноос киргәдз авх, хдбнәс нань чигн шимшүс элвгәр авхин кергт цуг колхозникүд, тер дотр хдбчнр даалгввр авцхав.

ДЖИНЪГЛДГИН А.

Хө киргьлгьнд тасрхан уга оньган өгчөхмн

Хөд киргьх цаг болчкв. Киргьлгьнэ цаг эклтл цуг сән белдвр кех бәәсмн. Целинн района совхозмудар болн „Родина“ гидг колхозд хөбнә киргьлгьн эклчкв. „Западный“ совхозд гурви электрическ агрегат көдлджәнә.

Ах хөбч Молчановин бригадт өдрин 33-35-д хө киргьлгь улс бәәнә, үлгүрнө, Пипенко Лидия, Запереванная Мария, Эрдниева Наташа. Хойрдгч фермднө болхла Ольховская, Стасенко болн Токарева.

„Троицк“ болн „Садовский“ совхозмудт ут-турштан 32 миньгьн хөн киргьлгьдхмн. „Садовский“ совхозд хөбнә киргьлгьнд муугьар белдвр кегддж.

Кесг электрическ хәәчнр хоосар эрглдәд бәәцхәнә. Эн юнъгад хоосар эргджәхм, — гихлә манд киргьлгьнр күртдг бәәхмн уга гидж сельсоветин ахлч цәәлгьвр өгнә. Сельсоветин үүдн хоорнд 7-8 залус, кесг керг уга үгмүд келлдәд, тошурхад сууцхана. Хөбнә киргьлгьнд нег чигн залу күн киргьлгьн.

Садовкин селәгьяр йовхла, садин сүүдрт суух, сад, огородтан ус гуулдгжәх күүкд улс дала үзгднә. Сельсовет болн ферм толгьалдг бәәх улс эн олт әмтс дунд цәәлгьврн көдлмш кедж, тер улсиг хөбнә киргьлгьнд орлцулдж чадсмн уга.

Эн негдгч фермин ах хөбч Повецкин Василий нег толгьа хөбнәс 5 килограмм 700 грамм ноос киргьлгь авчана.

Ах хөбч Турчанов Федорин хәләдгжәх толгс киргьлгьнд, дамшнъгьа шулун киргьлгьнр болдж Корчагина Антонина, Алхутова Елена хойр бәәнә.

„Балковский“ совхоз эн джил

22086 хө киргьлгьмн. Бийсиннө зурагьар болхла 113900 килограмм ноос киргьлгь авчана. Тер зурагьан күцәхдән нәәлджәцхәнә.

Ах хөбч Бука, зурагьар болхла эн джил нег төлгәс 3,3 килограмм ноос авх бәәлдж. Ода тер зурагьан давулад, 3,7 килограмм киргьлгь авчана.

Целинн района „Родина“ гидг колхоз хөбнә киргьлгьндән цугьарагьаснө сәәнәр, цаглань харгьулдж белдлгь кедж.

Эн джил колхоз 31000 хө киргьлгьмн. Цуг 35 отармудәнд, колхозин правленә өдр ирдж киргьлгьдхмн. Хө киргьлгьн ах хөбч Слизский Ильян төлгсин отарас авн эклв.

Киргьлгьнә агрегатд 49 электрическ хәәчс көдлджәнә. Ода деерән төлгс болгьнас 4,7 килограмм ноос киргьлгь авчана. Хө киргьлгь гернө цевр, у, сарул, полнө цементләтә. Ноосн бутрдж үрхш.

Ноос шахдг мишгьлдг прессмүднө цуг боомтг угагьар сән көдлнә. Гем бичә дахдг таргьа гигьәд, мишкүд болгьнд эм бүргнүлнә. Хөбнә киргьлгьнд шулун болн шумгьа, үнн седклән тәвдг, чидлән әрвл уга көдлдж ним колхозникүд илгьрнә: Гончарова Ксения, Кравченко Александра, Мучкаева Мария, Другалова Аграфена, Ситникова Александра, Бочарова Мария болн Легкодимова Мария. Колхозин ахлч үр

Вдовин, хө өсглгьнә фермин толгьач үр Черников хойр, хө киргьлгьжәх улсас заагрл уга, харул-хәәгьүл болдж көдлцхәнә.

Аль бис кергтә зер-зевәр болн хәәч булуддг, тослдж улсар болн электромонтермүдәр цуг тетгдсн бәәнә.

К. ЧОНСИН.

Өвс хадлгьн Целинн районд

Эн районд ут-туршдан зурган совхоз, нег колхоз бәәнә. Өвс хадал, хурагьад овалх цагнө болчкв. Арвдг уга оратхла, зунин хагсу, халун салькнә, өвсн өгрәд одхд магьд уга.

Тер учрар, бәәсн чидлән әрвл уга, цуг көдлмшчнрән босхдг, өвс хаддг машинд зогсал уга көдлдж, цаглань өвсән хадлж, хурадж авх — цуг совхоз, колхозмудин берк бачм төр.

Май сарин 23-д, Целинн районд 8648 гектар газр хадгддж. Онц-онц совхозмудар авад хәләхлә, ним болна:

„Балковский“ — совхоз 2300 гектар, „Троицкий“ — совхоз 1370 гектар, „Садовский“ — совхоз 370 гектар газр хаддж.

„Троицкий“ совхоз өвс хадлгьна көдлмшән салнъгар кеджәнә.

Совхозмудин хадсн өвсн ода бийнө овалгдәд уга. Зәрмнө нам көвнългдәд чигн уга.

Зәрм совхозмудар, эн ик бачм төр йир муугьар, хашнъгар кегддж йовна. „Западный“ — совхоз (директорнө Белевцев, парторганизацин селләтрнө Салыков) өвс хадлгьна көдлмшиг бас делгрүлджәхш. Нидн джиләс үлдсн өвснлән нәәләд, эн джилә өвсиг таджрха, му гигьәд оньган өгчәхш. Совхоз эн джил арвн тавн миньгьн гектар ур-

гьмл өвс хаддг гурви миньгьн гурви зун гучн гектар тәрмр өвс хурадж авчана.

Эднә ним әрә көндрәгьяр болхла, эн джилә өвсән өгрәчкх бәәлджә. Негдгч фермднө гурвад шалгьта хойр машин, хойрн зогсджапа. Эн машинд түрүн өдрәсн авн ягьад зогсджамб? — гихлә, фермин управляющ Боровиков: шалгьтәс булудгдәд уга, мөрәр эргүлдг булу кеджәнәвдн — гинә.

Бригадир Строковас, эн машинә шалгьс булудгтл, наатк хойр машингьәрнө ягьад эс өвс хаднат гихлә, — негдвәрт прицепщик улс күртдгжәхш, хойрдварг „Беларусь“ гидг трактор ясгдәд уга, — гинә.

Ут-туршдан 18 агрегат көдлхәс, нәәмхн агрегат көдлнә.

„Прудовый“ — совхоз (директорнө Сермус, парторганизацин селләтрнө Столпников) бас „Западный“ совхозас холд одсмн уга. Негдгч фермд гурвад шалгьта машинднө көдлджәхш, трактормүднө зогсджана.

Өвс хадлгьна көдлмшиг ним хашнъгар келгьн ик буру йовдл. Цаг тудәл уга, дутудндсиг чиклдж, чидл-кучән әрвл уга, шамдх кергтә. Нидн джилә үлдл өвснд нәәләд керг уга.

ЭРЕНДЖЕНОВ Константин.

К. Е. Ворошилов Моньгьлд дөрвн өдр гиичлгдв

Майнн 26-с авн 30 күртл СССР-н Деед Советин Президиумин ахлч К. Е. Ворошилов болн энүг дахдг йовцхәх улс Моньгьлд гич болдж, олт-әмтнә бәәлджиргьлгьлә таньлдцхав.

Моньгьлин олт-әмтн советск гичнриг ик байртагьар тоосцхав. Энүнд нерәдсн митингд кесг миньгьн күн цуглрв. Эдн мөрәр, машингәр, йовгьяр моньгьлин элвг ик теегин цуг өнцгүлдәсн хурдж ирцхәв.

Митингд үг келцхәсн К. Е. Ворошилов болн Ж. Самбу, советск болн моньгьлин олт-әмтн 36 джилн эргид ни-ницнъгьү йовдг, нег-негидән дөн-нөкд болдж, джиргьл болн зовлнъган әдлдн ховаддж йовцхәсинь заадж, игдгч ни-ницнъгьү бәәлгьн маргдшго, хәрнө джил ирвәс улм батрал йовна гидж келцхәв.

Советск Союз хар ухан угагьяр Моньгьлд күрглгь дөн-нөкднө, шин джиргьл тосхлгьнд йилгьч чинртә болджана, эн төләд моньгьлин олт-әмтн тәнд ик ханлт өргджәнә, гидж Ж. Самбу үгән төгсәв.

Ирсн өдртән К. Е. Ворошилов, Сухә-Баатр болн Чойбалсан хойрин цогц деер оч венок тәвб.

Майнн 27-д К. Е. Ворошилов болн энүг дахдг йовцхәх улс Чойбалсана нертә промышлени комбинатд ирцхәв.

Комбинатин көдлмшчнр ик байр-ханмдгягьяр үнтә гичнрән тосцхав. Болсн мити-

нгт 6000 күн цуглрв. Митинг сексн комбинатин директор Д. Ойдовдорж, көдлмшчнрин нери деерәс К. Е. Ворошиловиг халунар йөрәв.

Ишкә болн цем кедг фабрикин көдлмшч күүкд күн Ж. Дашзэгвэ, гичнрт халун менд келәд, эврәннө орч-нуггинирх сәнджиргьлгьлә бәәл — социализм тосхкин төлә улм сәәнәр көдлцхәх бидн, эрдм-сургьулән, производствени медрлән өбдлүлхн кергт алдр советск көдлмшчнрәс үлгүр авч, теднәс дасхвдн гидж үгән чиләв.

К. Е. Ворошилов комбинатин көдлмшчнрт болн моньгьлин цуг күч-көлсчнрт халун менд советск олт-әмтнәс күргдгж келв. Бидн, советск улс, тана орч-нуггтн улм уралан йовдг өргдгж өстхә, олт-әмтстн бас чигн сәәнәр бәәцхәдг болтха, шин дилврмүд көдлмштән күцтхә гидж ухан-седкл деерәсн келджәнәвдн гидж Ворошилов үгән төгсәв.

Комбинат эргдг йовдг хәләчкәд К. Е. Ворошилов болн энүг дахдг йовцхәх улс, Центральн государственн музей гәәхв. Дарунь эдн Государствени музыкальн-драматическ театр опернаад хәләв, дакад моньгьлин цергин дунбигьин ансамблин эрдмлән таньлдцхав.

К. Е. Ворошилов майнн 29-д Чойбалсана нертә Государствени университетин студентирлә болн моньгьлин хо-

тл балгьсна ах сургьулин завеленсин преподаватель улсла харгьлгь күүндвр кев. К. Е. Ворошиловин нери деерәс, СССР-н ах сургьулин министр В. П. Елютин университетд 2000 дегтрәр белг өгчәнәвдн гидж келв.

Моньгьлин болн советск олт-әмтнә ни-чицнъгьү бәәлгьнд нерәдсн митингт Улан-Баатр балгьсна 50.000 күч-көлсчнр цуглрв. Митингт Ж. Самбу, Ю. Цеденбал, К. Е. Ворошилов үг келцхәсиг, хурсн олт улс удад ахь ташад, байрлдж, шуугдг тосцхав.

Эн митинг деер балгьсна депутатнрин хуралин күцәгч залврин ахлч Д. Батжаргал, Улан-Баатр балгьсна күндтә гражданин гисн нер үр К. Е. Ворошиловд өгчәх шиидвр зарлдж умшв. Энүгинь, митингин улс ахьхан ташллад зөвшәрцхәв.

Монгольск Нарәдн Республикин Герой гисн нер үр К. Е. Ворошиловд өгхмн гисн МНР-н Олта Алдр Хуралин Президиумин Указ майнн 29-д гарв. Эн өдр Президиумин ахлч Ж. Самбу үр К. Е. Ворошиловд Сухә-Баатр орден болн тавн талга алтн од бәрүлдж өгв. Хәрү үгдән үр Ворошилов алдр ачлгь өгснднө ик ханлт келв.

Майнн 30-д К. Е. Ворошилов, уданд Азийн орч-нуггудар эргдг йовсн төгсәгьәд, хәрү Москвагьур ирв.

Краин фестивалд орлчачнрин концерт

Зәнъг түргн тарв. Багьчудин краевой фестивалд одихасн көвүд-күүкд, таньгьчурн хәрдж ирхләри, концерт өгх болв.

Ик эртәс авн, Элет балгьсна „Родина“ гидг театрин өбр әмтн хурцхав. Эдн дунд, төгрг хүрсх махлата, үснлән шиврлгтә эмгдүд чигн йовцхәна, хаджуднө буурл-буурл сәхлгә өвгдүд чигн дахдг. Болв, багьчуд олт. Теднә инәдн, джиньнсн дун негддж, балгьсна парк дүвүргнә. Театрин үүднә өбр, касснн хаджуд, кесг әмтс эрглднә — эднә билет эс күртдг.

Ирсн әмтс театрт орал, орман элләд сууцхав. Сцен деер тәвгар хальм көвүд-күүкд гарч ирәд, дуулхдан белддж зогсцхав.

Таньгьчнн партийн комитетин селләтр үр Джимбинов Б. О. эн билгтә-эрдмтә багьчудиг йөрәв:

— Мана таньгьчнн багьчудин билг-эрдм делгрхнө ил темдгтә. Эн эрдмән үзүлхәр бәәхьбагьчу-

дин ду-дуулгьна коллектив, район, болгьнас хурдж ирдж бүрдәд тавх хонджана. Тер бийнө, крайд болсн фестивалд үзүлсн эднә эрдмиг, краевой партийн комитетин селләтр үр Лебедев йир икәр үнлв, — гидж үр Джимбинов келв.

— Мана хальмгин өсдг йовх цуг багьчудт ик творческ лиилвр дурдхмн, — гидж таньгьчнн партийн комитетин селләтр үгән төгсәв.

Энүнә дару ду дуулгьна коллектив, композитор Дорджин Саньгьлгь-Гарян, Бумбин орн гидг ду дуулв. Угмүднө иозг Инджиев Лиджин.

Кесгт зун джилн туршар Күслмвдн бумб билә, Маниг Ленин, Коммуна парть Мандлсн бумбд күрглә, — гисн сәәхн айста үгмүд, заалар нисдж, күн болгьна зүрк байсав. Эн багьчуд, „Зергләд, комсомол уралан“, „Кеәмә“ гидг дуд дуулв.

Черноземельск районас ирсн Алтхаева Зоя, гражданск дәнә героин Арлтана тускар

Аксен Сусеевин бичсн „Болд зүркн“ гидг поэмәс умшдг өгв. Багьчудин билг йир бир: тедн негдәдәр ду чигн дуулв. Бирилгьн олт зүсн; негдәдәр болн хошадар, дөрвәдәр болн нәәмәдәр бирилцхәв.

Элет балгьсна 2-ч номертә строительн управленә көдлмшч Катлаева Евлокия „Төгрәш“ гидг ду дуулв. Дакад тер күүкн Шалхаков Баатр хойр: „Бичкн арлин хулсн“ гидг частушк бирил дуулв. Эн багьчудин билг-эрдм әмтнд йир икәр таасгдв.

Черноземельск района, Артезианск МЖС-н тракторн бригадин бригадир Басаев Гучн сцен деер гарч ирв.

Энүнә чирагьәс инәдн хөбгьхш — байрин темдг.

Акчин улан беткиг Чавчн бәәдг медий, Амрг иньгин седклиг Тевчн бәәдг медий, — гисн

үгмүд күн болгьна зүрк эләд, утар татсн айснө үй-хаяр гуугьәд, әмтиг байрлулв. Басаев Гучн, „Боован Болха“ гидг ду домбрт келв. Гарма татдг әмтсәс Бадм-Гаряев Эрднө-Гаря, Игорь Илишкин болн Чумудов йилгьрцхәв. Бичнр дотрас Эрднө-Гаряев, Болдырев, Эльзятнөв, Убушиев — эдн йилгьрнә.

Ибрагимов гидг хасг көвүн орсар „Баренцовое море“ гидг дууг сәәнәр дуулв. Эврәннө бичсн хойр шогта ду Зудин дуулсн, әмтнд икәр таасгдв.

Эн болсн концертд багьчуд билг-эрдмән йир сәәнәр үзүлв. Аш сфүлднө, мана хальмг билдуугьн ансамбльд артист йовсн Эрднөв Борис бирилв. Энүнә бирилгьн ик гидгәр соньмсдг хәләв.

ЗУРГТ: Элет балгьсна багьчуд, Хальмг таньгьчнн негдгч фестивалд орлчачнр.

АЛЕКСЕЙ БАЛАКАЕВ.

Сургьулән төгөгсн—сәәнәр амрцах

Элст балгьсна негдгч семилеткин гурви классар сургьуллин джил төгсв, сургьуллин джил диглгч хург болв.

Чилсн сургьуллин джил мань школд гурви негдгч, нег хойрдгч, гурви гурвдгч классмуд сурв. Эн классмудт 108 сургьулчнр сәәнәр сургьулән чиләцхәв, сургьулчнрин ик зунь эркн сән темдгүд авч сургьулән дасцхав, хашнгар дассн 11 кун болв,—гидж школин завуч Үр Подлужная, Н. В. келв.

—Намртан, сургьулч сурх цаг күртл чикәр, сәәнәр амрцахатн. Шин чидл ургьадж авч, эн джиләс үлү сәәнәр ирх джилд сургьулән дасхд белдцхәтн,—гидж школин директор Үр Немичев келв. Тасрхан сәәнәр сургьулән дассн сургьулчнр дегтрмүдәр мбрәлгдв. Гурви негдгч классас 10 сургьулчнр мбрәлгдв. Теднә зәрмсн: Шипулина В., Вишнева В., Лиджи-Гаряева С., Гайворонская Т. Хойрдгч классас—

Теленгутова В., Бадмаева С., Корноухова Т., Кегультинова, Пиданова Н. боли Ткачева З. — зургьан. сургьулчнр мбрәлгдв. Гурвдгч классмудас 8 сургьулчнр—Велигулина Т., Зинникова М., Альховская Г., Чабанюк Л., Харьковская А., Осина З., Синицкая А. боли Воровкина Р.

Туунә дару, байрта сургьулчнр бийсининь би-дууна эрдмән үзүлв. Хойрдгч „А“ классин сургьулчнр „Весна“ болн „Самолет“ гидг дус дуулцхав. Руденко Люба „Яблочко“ гидг би биилв, Богданова Г. „Мы за мир“ гидг ду дуулв. Эн-тендәс, шугьу-бульнүдәс би дуулнав, би биилнәв гидж шуулдад, хошадар-гурвадар гарч ирд, медсн би-дугьан биилдж, дуулцхав. Кесгн шүлгүд умшцхав, зәрмн матроск би биилцхав, хойрдгч классин нег баг сургьулчнр „Сән гисн юмб, му гисн юмб“ гидг ду дуулцхав.

ЛИДЖИЕВА ӨНДР.
Сургьулчнр эк.

Байрта хоньх джиньнв

Эн бичкдүд школд шинькән ирсн байрта өдрлән, арвдгч классин сургьулчнр түрүн хоньхинь джннүлсн—минь одахн болдж медгднә.

Сургьуллин күчр-күнд арви джилмүд ард үлдв. Элст балгьсна 1-ч номертә школин арвдгч классин сургьулчнр эндр сүүлин байрин линейкдән шинәс хурдж яралддж зөгсцхав. Иим өдрмүд арви джиллин сургьулчнр чиләдждәс көвүд-күүкдин хаалгьд негх дакдж үзгдг зөвтә мөн.

Школин сәәнн сарул классмудт, кесг дакдж багшнр сургьулчнртагьан хурдж, суулин байрта хоньх джиньнсиг кесг дакдж соньсдз йовсми, тер байрт багшнр болгн шинәс аамсдз, даньгин үүмдг билә. Терн чигн зөвтә, арви джиллин эргцд теднә хамдан, теднә түрүдн зовад, сәәннн байрлад, нег джиргьлар бәасн багшнр болдж.

Арви джилә сургьулән төгскдз, джиргьлин хаалгьдан орджах көвүд-күүкдин багшнрнә. Үүрмүдн болн негдгч классд орджах сургьулчнр, сургьуллин джилән шунмгьагьар чиләдз, орн-нутгтан туста, алдр үрдүдн болти гидж, үнн седкләсн йбрәцхәв.

—Арви джил урд, бичдз чигн чадгә, умшдз чигн чадгә цагтан, мана школин үүд алхдз ордж ирцхәләт, ода болхла, эн арви джиллин эргцд, школ танд ю дасхсиг үзүлх цаг ирв. Цуг багшнрин коллективин нерн деерәс шүүврән сәәнәр өгхитн эрджәнәвдн,—гидж эн школин директор А. В. Бурлакова келв.

Арвдгч „Б“ класс чиләдждәс көвүд-күүкдин түрүн дөрвн джилмүдгн сургьн көшн багш А. С. Голубева, эк-эцкнрин нерн деерәс К. Б. Косьянова, негдгч классд орджах сургьулчнр чигн, тедниг

школан тоомсртагьар чиләтн гидж ик байртагьар дуудцхав.

—Алд йовдг болвчи—төрсн школан бичә марттн.—гидж багш Голубева халурхдз келв.

Арвдгч класс чиләдждәс көвүд-күүкд, багшнртан ханлт өргәд, цецгәс өгцхәв, зәрмн эврәнн гарин эрдмәр кесн белгән өгцхәв.

Мана школмудар, кесг-кесгәс нааран шиньрсн авьясар, негдгч классин сургьулч арвдгч классд сүүлин, чилгч, хоньхинь джннүлв. Арви джиллин эргцд эн хоньх джннндж, урок элсн болн чилсиг оньдинд медүлдг билә, ода болхла, сургьулән чиләгьәд, төрсн школарн мендләд, джиргьлин хаалгьдан орджах көвүд-күүкдин сүүлин, чиләгч хоньхн болдж байртагьар джиньнв.

СЕМЕНОВА А.

Олн әмтнә ханллт

1957 джил май сарин 25-д доктор Душан Улюмджи Душанович эмч болдж көдлснәс авн дбчн джил болджана. Душан Улюмджи Душанович 1916 джил Саратовск университетин медицинск факультет чиләчкәд, хальмгин теетг, хуучна Эртн әамгт эмчин көдлмшән эклв.

Хальмг таньгьчд эрүл-менд харгч отдел бүрдәсн улсин негн доктор Душан бәасн, терүнә седвәрәр Яшкульд, Утгд, Улан-хоолд, Кануковд больницс бәргдсн, Элст балгьснд поликлиник бәргдсн.

1920 джил, Хальмг таньгьч бүрдәлгнә туск төрмүд таслгдх негдгч съездин делегат болдж доктор Душан орлсми, тер съезд деер Владимир Ильич Ленинә „Хальмг ах-дүүрт“ гидж нерәдсн туудж болсн дуудвриг умшдз зарлгдсми. Хальмг ЦИК-н член боллад, таньгьчин эрүл-менд харсгч отделиг доктор Душан тингхд толгьалсн.

Гражданск дәнә хөбн, эн эмчин седвәрәр Тинаки гидг курорт ясгдз секгдсн. Тер курортд Хальмг теетгин күчкөлсчнр гемән эмнүлцхәдг бәасн.

Кесг оли джилмүдт, медрлчидлән әрвлгә, олн әмтнә төлә көдлсн доктор Душан, 1956 джиләс авн пенсд гарчкн бәәнә. Бидн, терүнә багь үүрмүдн, эмчин халхар көдләд дбчн джил болсн өбнләнн байрлдж йбрәджәнәвдн, оли джилд әмд менд йовхинь үнн седкләрн эрджәнәвдн.

Хальмг интеллигентнр: Букаев Н., Бакаева Б., Бадмаев Д., Дорджиев Б., Коляев С., Муксенов Д., Корсункиев Ц., Лиджиев Э., Тимошкаева Б., Сян—белгин Х., Элюева Б., Жемчуев П., Эрендженов К., нань кесг улс.

ЗУРГТ: Сургьуллин джилән төгөгәчсн. Элст балгьсна 2-ч номертә долап джилә школин сургьулчнр экскурет гарч йовцхана.
А. БАЛАКАЕВИН фото!

Нармин Морхадж

ДНЕПР ГАТЛАГЪН

(Фронтной тетрадәс)

1943 джил, сентябрь сарин чилгч.Зун өнәргәд намр өбрдлжәх, зөвәр зекун цаг билә. Мана гвардейск полк өдр-сб уга хортнла дәәлдәд, Кременчуг гидг балгьс давад, Днепр өбрдәд ирв.

Сентябрин хөрн доланд, полкин нүүрт йовсн Александр Новожиловин гурвдгч батальон, өрәл өдр халдад, гү тәвх кемд Буцыла гидг селәнд өбрддж ирв. Тер батальонд би полкин штабас йовлав.

Голин амнас нег өрәл дунад селән бәәдз. Халддж-халддж бәәгьәд, мана цергчнр „ура“—гилдәд босв. Немшнр сүрдәд зулцхав, манахс голин эргүр көбләд, орад ирцхәв. Түрүлдж голд күрсн хортд адгьллад, белн бәәсн оньгьцд суулдв, цугтан тедн багтдз чадсн уга. Зәрмн мана сумнла харгьад укцхәв, зәрмн гаран өргәд, кел-бәргдцхәв. Мана нег ротин командир Прохин үкс дәврәд, хойр оньгьцар дүүрнә улс бәрдз авб.

Бәргдсн улсиг цуглулад, зулсн ардасн халдад зөгсвдн. Ман дотр, Полтава балгьснас, сержант Иван Рыбаков йовла. Днеприн уснд күрн, тер өвгдлдж кнссәд, хойр гарарн ус утхдз авад, уучкад хәәкрв.

—Көгшн буурл Днепр! Хәрү ирхв гиләв, үгән ода күцәвв...

Сержантин хойр нүднәс бүлән нүлмсн эврән асхрв. Наадк цергчнр, офицермүд бас түүг дахдз, Днеприн уснас аршалцхав.

Иван Рыбаковиг ик сәәнәр таньдг биләв. Обрнә оч суугьад. Днеприн ус амсдз оркад, Иванд келджәнәв:

—Хортн холджд гардг бәәдл гарад бәәв, эн оньгьцд суугьад, ардасн көбхмн болвзго?

—Тертн үнн, цаг урәхми биш,—гидж келн, үкс босад оньгьцд суудж оркад, эн хәәкрдз бәәнә.—Коммунист улс, нааран суутн, хортнд серл өгхми биш!

Кесг улс дарцллад оньгьцд суулдвдн. Нәәмәд хәәвтә оньгьсиг залад, Днеприн дунд бәәсн бичкн арл тал гарад йовб бидн. Манахс чигн, хортн чигн, халдад йовцхана. Автомат, пулемет хойрин сумд хур кевтә асхрад, толгьа деегәр шуугад гарад чигн йовна, зәрмдән оньгьцин хәврәд тусад, голин усиг эрәтрүләд чигн оркна.

„Ура!“—гидж хәәкрлләд, арлд өбрдәд ирвдн. Хортна цергчнр, манахсиг үзәд, арл деер зөгсл уга, цаарандн гарад зулдж йовна. Үкс буулдад, арл давад, хәәкрәд орлвдн. Оманәс хаджасн дәәсд бу-суман хайллад, үкс оньгьцд суулдад зулцхав. Ардасн хадж көбл-

дәд, зәрминь усид чивәгьәд, арлан авад зөгсвдн. Арл деер арв гар пулемет, талдан чигн кесг оли зер-зев, хортн үлдәдз. Тер сөбгьән, арлиг хойр дакдж хәрү авхар хортн седв. Мана цергчнр бийән сагсерг бәрджәсн деерәс, тедниг хадж көбгьәд, зәрминь усид булхулад тәвцхәв.

Василий Батеха гидг командирин арлин комендант келж үлдәгьәд, Новожилов бидн хойр, тер сөбн бийдн хойр оньгьцарн хәрү ирвдн. Буцыла гидг селәнәс бочкс, үүд, модл авхулад, усн деер, кү даагьад бәәм бичкн-бичкн плотс келджәнәвдн. Түн деерән суугьад, Днеприг ягьад болв чигн гатлхар шинив бидн. Ор цәәгьәд бәәв. Обрәр тинм өргн гол гатлхд ик аамшгтә,—бүрүл болхиг күләвдн. Дакад болхла, Днепрүр тасрад, гурвдгч батальон ордж ирсн болджана. Полкин наадк батальонс дахллад күлдж ирх гисн тоолвр манд бас орв.

Гал-цагьан өдр, дөрвн час болдж йовла. Мана гатлх гәзрт Днепр йир өргн юмн. Ачимән уга, зөвәр халун цаг болв. Дөчәд-дөчәдәр таслад, салдсмудиг хойр аныгчквдн. Учринь цәәлгьдз өгчәнәвдн. Зәрминн чирә хүврәд одцхав. Обрәр тинм өргн гол гатлна гидг басл хагу юмн. Болв салдс улс закрв күцәх йоста.

Хойр оньгьцмдн архлата, усн деер нәәхләд бәәцхәнә. Салдсмудиг дахулад голин амн деер күрәд ирвдн. Хортн үзджәнә, болв хаджахш.

Не, манахс сууцхатн!

Новожилов бас әмсхсн, ардас гүүдз ирн. оньгьц деер гарч йовна: „Хәлә эдчн бийсн бас йовн гиджәдгдз“ гисн кевтә-йәр, дорагьар хәләдз оркад, көвүд гүүлдәд оньгьцд суулдв.

Нег оньгьцинь дүүрч суудж авад, телтр көвәд бәәсн баг мод хәләгьәд гарввдн. Нег зун метр гарад оркхламвдн, хортн экләд хав. Товин сумн өмн-ард хагьрад, усиг өргәд хайад бәәнә. Нег хәләхн, хойрдгч оньгьцд товин сумн тусад, „талхм-тархм“ кегьәд оркв. Тингләд йовтл, голин дундн күрәд ирвдн. Манд пулеметин сумн күрдг болад ирв. Тер оньгьцимвдн тингн халагьар кечксн оньгьц билә. Одакиг сумн тусад, хагьлад хайад йовна. Ман дотр шавта чигн улс йовна. Тедн дурндан хәәкрлнә:

—Хәрү залтн, эс гидж арл тал залтн,—боллдна. Теднд ода үг келдз болшго. Оньгьция сүл бәрдг күүнә өбр суучкад, закрв өгчәнәв:

—Мел тер модн тал хәләлгьәд зал!

Хортна сумн гидг юмн күчр болад ирв. Хәләхн, телтр амнд хойр пулемет хаджасн үзгднә. Эдн манд хорлтан йир икәр күргдз бәәнә. Маднта бас нег шулун-шудрмг взводн командир йовла. Одакд келджәнәв:

—Елифан, пулеметәр эдниг ха!—гигәд тер хойр пулемет тал зааджанав. Елифан Нагаев, мел келхиг эрджәсшн, оньгьцд дбннүлдждәгьәд хагьад оркв.

—Харгьад одв, дакн ха!—

болдж манахс хәәкрлв.

Нагаев зөгсл уга хав. Обрхн бәәсн хойр пулемет ду гархан уурв. Зәрм улсн доран үлдв, зәрмин цааран гарад зулцхав. Тер хоорнд мана оньгьц телтр амнд өбрдәд, ик-ик чолудин өбр ирдз йовнавдн. Хәәвиг дорагшан кехлә, газрт күрәд бәәв. Цугтан гәрәдәд буувдн. Усн күзүцә болад бәәв, көлд газр ишквдв. Зуркн байрлад, амар гарч оди гитәд бәәнә. Тер минн байриг, өбмдз эс чаддг күн сәәнәр медхмн. Оньгьц келтс гихлә, нанла әдл, теетг өссн күн өбмдг аргь уга юмн болджана. Ода көл доран газр ишкдз авчквдн,—кенчн күн маниг динлдж чадш уга—гисн сана-мр седкл нанд орв.

Зер-зевән гартан өргдз авчкад, „ура!“—хәәкрәд, гарад гүүцхәвдн. Немшнр тесдз эс чадад, гарад зулцхав.

Элсн деегүр гүүлдәд, Днеприн амн деер бәәсн роциг эзләд, булагьад авб бидн. Андрей Суембаев гидг нег хасг көвүн сувизст билә. Голин эврә амнас авн, телтр амн күртл оньгьцин ард суньгьг татад тер ирв. Тер суньгьгар Новожилов генералд келв:

—Тана даалгьсн дәәлгьвр күцв!

Тингдз дбчн күн Дериевка гидг селәнә өбр, Днепр гатлдж одвдн. Тер асхн хойр взвод ирв. Ардас күцлдәд дала әдл дәнә тагтс авч ирцхәв.

Гурв хонад полк кевтән Днеприн барун амнд ирв арвхонад—мана гвардейск корпус бөклдән Днепр гатлв.

Потребкооперацин негдгч съезд

Одахн Элст балгьсид Хальмг тангьгчин потребкооперацин негдгч съезд болв. Съезд деер потребсоюзин оргбюрон ахлач Үр Сидоренко — „Хальмг тангьгчар гүүлгән ягджд кегдджих болн тенүг ясурулгьна туск төрмуд“ гисн доклад кев.

Съездин делегатир, докладар күүндвр келгьнд шунмгъа кевәр орлцв. Целинн района потребсоюзин ахлачин дарук Үр Никитин тангьгчин потребсоюз гүүлгәнә зура урдаснь эс өгдгиг заадж келв, дакад болхла гүүлгәнә гермуд тосхлгьн сулар кегдджихә. Бәәри газрин тосхлгьна материал олзлад лавкс, склад бәрдж болхмн, болв потребсоюз энүнд мөнүг өгчәхмн уга гидж келв.

Каспийск районас ирсн, хальмг тангьгчд гүүлгәнә халхар 22 джилд кәдлдж йовх, делегат Үр Кашенина, гүүлгәнә кәдләчнрин дунд медрлинь өддлүлгәнә кәдлмш сулиннь заав, ганцхн зуг засглгьгар кадр белддж авч чадшговдн. Лавк болгьнд бәәдг комиссин кәдлмшиг ясурулхмн, эд-тавриг бултудж, дорагьгар хулддгиг уурулхмн гив.

Потребсоюзин оргбюрон ахлачин дарук Үр Манджикаев, гүүлгәнә кәдлмш ясурулхин тускар тодрха төрмүд заадж келв.

Тангьгчин комсомолин оргбюрон негдгч сәгләтр Үр Надбитов, гүүлгәнә кәдлмшгт комсомольчнр болн багьчуд ик-

әр орулхмн, болв зәрм райосар энүнд оньган өгчәхш гидж келв. Иим йовдл Приозерн районд болн нань чигн газрт үзгдджихә. Сарпинск района „Степной“ совхозин лавкд ирсн үнтә сән эд, юм уйдг машинд пайщикүд улст хулдгдхш, лавкин үүдиг хаачкад кәдләчнр бийснь ховагьгад авчкдгдж. Ингдгж гүүлгәнә кергиг эвдчхәдг улсиг засглх кергтә.

Хальмг тангьгчин парторганизацин оргбюрон сәгләтр Үр Сангаев келсн үгдән, тангьгчин потребсоюз оln-әмтнә неквриг эс күүцәджд чадджд бәәхинь заав. Амтнд өдр болгьн кергтә хот-хол, сән хувц-хунр гүүлгәнәд уга болдг йовдл кесг газрар үзгднә. Амтн хот уудг газрт дуту-дунд йир ик: хот шим-шүүснь татугьгар кегднә, махн, загьсн уга. Целинн районд болхла лавкс, хот уудг газр даньгин хаалгьгата бәәнә. Эдн шин янэс кәдлмштән олзлх санан уга бәәчхәнә. Цаарандан Үр Сангаев, гүүлгәнә халхар парть болн правительств ямаран ик төрмүд тәвджихинь заадж келв.

Тангьгчин потребсоюзин советд съезд 30 күү сунгьгьв.

Тангьгчин потребсоюзин правленд 7 күүн сунгьгьдв: правленә ахлачд — В. Н. Сидоренко, дарукднь — Б. Манджикаев, чледүд болджд — Баскаков, Гайворонский, Унков, Удовицкий болн Мукокуев.

Ревизионн комиссин ахлачд Үр Ланцанов сунгьгьдв.

Шин ирсн Эрднь

Нег дакджд, асхн шидр, „Прудовый“ гидг нертә совхозин конторин газа автомашин ирджд зогсв. Тер машин деер дүүрнә, төрскн газран темцәд ирджд йовх хальмгуд сууцхана.

Тедн дундас, теглг нургьта, харада хар сахлта хальмг залу сахлан имрәд ясн йовджд, директорин кабинетин үүдиг, барун гариннь дунд хургьгар, бол-бод гиджд цокад, „орджд болхий?“ — гиджд сурв. Столин ца суусн совхозин директор, „орти“ — гиджд келн, мусг-мусг инәгьгад, өмнәснь тосджд гаран өгв.

— Мендвт!, кедү күүн ирвт?, өмәрән гарч суутн, — гингәд, стул тәвджд өгв.

— Минн нерн Муушан Эрднь. Урднь, Сибирин газрт, модна урн биләв, — гив.

— Тинм болхла, йир сән, — гиджд директор хәрү өгв. — Ода деерән цугьгар тус-тустан ордг гермүд мана совхозд багь. Болв, дав-деер, уутьхн болвчн багтах гермүд олхвдн. Цән хонгт амрч авчхатн, тегәд тәдн дундас, гермүд бәрх бригад бүрдәхмн. Мана совхоз зөвәр ик тәрә темснә газр эзлнә, негдгч болн хойрдгч фермд хәд, үкрмүд өсгднә, тингхлә, кедү күүн ирсн болвчн цугьгаратн кәдлмш олхмн, манд күүн үлүдшго!..

Улсн уга, эдниг нег герт буулгьгад амрав. Уүнд урднь бәәсн хальмгуд, тедниг тосад, өлг-эдинь буулгьлцад, ах-дүүгьгән үзснлә әдләр байрлцхав. Өмннә эс таньдг бәәсн болвчн, ода, газртан ирәд, харгьлдхларн, негл кезән-кезәнә таньдг, иньг-амрг мет

байрлдж, дәәнә кәдл темтрджд хама, ягджд йовсан сурлцхав.

Ода ирсн газртан ямаран бәәдлгьгәр бәәхән, ямаран кәдлмш кехән, тангьгчдан ягджд дөнъ болхан күүндл-дәд, эркн биш гермүд бәрх бригад дундасн бүрдәхмн гиджд күүндвр кегьгад, шуулгьгад, сөбни өрәл давулад суугьгад оркцхав.

Өдгә цагт, эн ирсн хальмгудас бүрдсн, гермүд тосхлгьна бригад шунмгъа үзмиктәгьгәр кәдлжихәнә. Ода деерән эн бригад гер бәрх кирпичинь белдджихәнә. Урднь иим кәдлмш кеджд дамшад уга багьчуд, медәтнрәс заавр авч, тедниг дахджд, зөрмг кевәр кәдлдж йовцхана.

— Эндр миньгьн кирпич кечквдн, — гиджд эдн асхнднь экзеклән келджд байрлцхана.

Олар хурад амрсн цаглань — Эрднь цәәлгьврин кәдлмш кенә.

— Хамдан ницәд кәдлхлә, ююна төлә кәдлжихән медхлә, дживр ургьсн болад, чидл немгдсн болад одна — гиджд эн бригадин улс келихәнә.

Эндр кедү болв? — гиджд тооч сурснд, — Нәәмн миньгьн, — гиджд, сахлан ясн, мусхлздж, Эрднь хәрү өгнә. Бичә адгь, цаачнь удлго, шин гермүд зергджд яралдх, мана совхоз сәәхн-сәәхн гермүдтә, садта балгьснд хуврх — гиджд Эрднь байртагьгар келәд, инәнә.

КҮНЬКРГӘ БОРИС.

Совхоз „Прудовый“.

ЗУРГТ: Хальмг тангьгчин багьчудин негдгч фестивалд Карачаево-Черкесск автономн областас гинч болджд ирсн делегацин гардач Левадний Андрей Васильевичд, Хальмг тангьгчин комсомольск комитетин негдгч сәгләтр Б. П. Надбитов ВММ-ПЕЛ бәрүлдж өгчәнә.

АСТАХОВАН фото.

Очеркин четверг

Элст балгьснә культурин Герт июнь сарин 6 асхн 8 часа дарук болх творческ четверг кехиг Хальмг тангьгчин бичәчнрин оргкомитет шиидв. Урднь хальмг болн орс газетс — „Хальмг уйн“ болн „Советская Калмыкия“ хойрт барлгдсн очеркс эн четвергт шүүджд хәләгдх мөн.

Хальмг тангьгчин бичәчнрин оргкомитетин член — Колән Саидж эн четвергт күүндгдх кергин тускар ахр цәәлгьвр өгхмн.

Эн четверг деер эврә бичсн очерксән иим бичәчнр умшхмн: Инджин Лидж — „Хөбчин байр“ („Хальмг уйн“ №3, апрелин 1); Кектән Элдә — „Глазми хозяйна“ („Советская Калмыкия“ №41, майин 1); Нармин Морхадж — „Отармудар“ („Хальмг уйн“ №13, майин 8); Балакаев А. — „Депутат Бухин Мандж“ („Хальмг уйн“ №14, майин 9); Сән-Белгин Хаср — „Эк көвүн хойрин туудж“ („Хальмг уйн“ №23, майин 28).

Редакци ирсн бичгүдәс

Бичкн төрәс икнъ гардмн

Элст балгьсид ирджих улс өдр болгьн икдәд бәәнә, тер учрар Элстин оln улсн сурврн чигн өсәд бәәнә, нег үлү уудг кийти усн, морожн икәр хәәгднә. Эн тоотиг хулдх зөвтә горторг, маслопром, артельмүд тер йовдлгиг учртан авчхаш.

Манагьгар болхла ус болн морожн хулдг киосксиг элвәхлә сән болхмн. Эн-тендәс ирдг улс болн бәәри амтн чигн икәр хурдг газрмудт эркән уга ус хулдг киоск тәвх кергтә, үлгүрлхд, автогаражин өбр, поштин алднд, нань чигн газрмудт.

Оln кәдләчнр ус уухар седхләри Элст эргәд ус хәәчхәнә, аргьан бархларн, столовур одцхана, хот уухар бәәх улст харшлт болна, черүд икднә, 20-30 минутан үрәнә.

Эн тоотд оньган өгч, оln амтиг усн, морожн нань чигн кергтәгьгәр тетгх кергтә.

О. ЛИД ЖИЕВА.

Атомн болн водородн селм сөрлгьгиг уурулхмн

Советск улсин неквр

Атомн болн водородн селм сөрлгьгиг уурулхин тусд, Төвкнүн бәәлгьгиг харслтин Советск Комитетин болн Нарт-Делкән Төвкнүн бәәлгьнә Советин неквр, советск улст сәәнәр таасгджд зөвшәлгдв. Профсоюзин завкомин ахлач Үр И. Новиков, „Серп и Молот“ гидг Московск заводт болсн митингд босджд үг келхләри — Советск Союз, Ниилгдсн Келн-Амтсин Организацд, агьу ик төрмүд хагьлгч сүв-селвгтә кесг дакджд босла, атомн болн водородн селм сөрлгьгиг уурулхин тусд США-н, Англин, Францин правительствсин болн талдан орн-нутгудин правительствсин чигн оньгинь тусхала. Советск Союзин эн сүв-селвг ганцхн мана кесг сай оln-әмтнә биш, цуг нарт орчлиньгин оln-әмтсин әрүн сән седкл үзүлдж-медүлджәнә гиджд Үр Новиков герчлв.

Мартеновск цехин инженер Үр А. Егоров ингджд келв:

— Ганцхн дән биш, төвкнүн цагт кегджд йовх селм сөрл-

гьнә дамшлт чигн әәмшгәт ода күүмн әмтнд үзүлджәнә. Бидн, „Серп и Молот“ гидг заводин металлургис, реакцин дәврлт сөрджд, эврәннь дуугьан өргджихәнәвдн. Амтиг гурәр алджд уга келгьнә эн селмиг цааранднь гаргьлгьгиг зогсахин эркд, ядерн селм сөрджд үзлгьгиг цаг тудәл уга зогсахиг бидн батта кевәр некджихәнәвдн.

Митингд орлцачнр, атомн болн водородн селмиг сөрджд үзлгьгиг тургн кевәр уурахин туск төрт бәрджәх Советск правительствин политикиг дөннәджихә резолюц нег дуугьгар авб.

Атомн болн водородн селм сөрлгьгиг уурахин гисн Төвкнүн бәәлгьгиг харслтин Советск Комитетин болн Нарт-Делкән Төвкнүн бәәлгьнә Советин некврт Алма-Атан, Сталинградн, Бакун болн орн-нутгудин талдан кесг балгьсдудин күүч-көлсчнр эврәннь дуугьан негдүлджәнә.

(ТАСС).

Делкән оln-әмтиг әәмшгәс гетлгхмн

Нарт делкән оln-келн әмтс, ядерн селм сөрлгьгиг ик гидгәр бурушаджд босджацхана. Цуг

общественн организацсиг, польск оln-әмтиг дуудгч, Төвкнүн бәәлгьгиг харслгьна цуг-польск Комитетин дуудвр Варшавд барлгджд. Төвкнүн бәәлгьгиг харслгьна цуг-польск конференц деер эн дуудвр батлдж авдгджд. Ядерн селм сөрлгьгиг эрк биш уурулхиг некджихә улсин дуунла, тер конференцд орлцачнр эврәннь дуугьан негдүлджәнә гиджд дуудврт келгдджихәнә. Атомн күүчн-чидлгиг ганцхн төвкнүн бәәлгьнә төлә цецглүлхиг бидн некджихәнәвдн гиджд дуудврт бәәнә.

Венгрт, Коммунистическ багьчудин Союзин организацсин чледүдин седвәрәр, Будапештск политехническ институтд, атомн болн водородн

селм сөрлгьгиг бурушалгьнә туск герчлгьнд гар тәвлгь цуглулгьн эклв.

Куукд улсин Нарт делкән демократическ федерацин ахлач Э. Коттон ил бичг барт барлдж. „Мана үрдүд болн күүмн әмтнн иргч үйирт ик зеткр болгч атомн әәмшг өсджд йовх“ эн өдрмүдт, эн әәмшгәс гетлгхин эркд бәәсн чидләри зүткцхәти гиджд тер бичгт дуудвр кегдджихәнә.

Термоядерн селм сөрлгьн дакн-дакн кегдәд, атомн базмүд улм олдад, атомн селм болн эврән залдгдг снарядс кеджд гаргьлгьн улм икджд йовх өдгә цәгт, атомн дәәнә әәмшгиг әмтнд цәәлгьджд медүлдж, терүнә өмнәс ноолда кехд, бәәсн эв-аргьан цугтнь олзлх кергтә гиджд тер герчлгьнд келгдджихәнә.

Футболин наадн

Элст балгьснә стадионд майин 26-д Вознесеновк селәнә „Победа“ — нертә колхозин футболн команд, Элст балгьснә ремзаводин командла футбол наадв. Наадна түүрүн өрәлд колхозин наадачнр 1 : 0 тоотагьгар шүүджд, амрлгьнд гарцхав. Хойрдгч өрәлин нааднд ремзаводинхн 4-5 наадачнран соләд, оньглан шин улс наадулад, командан чангьгьсн учрар, бийсинь воротагьгар нег

чигн мяч тәвсн уга. Колхозникүдин воротагьгар хойр мяч кәбджд орулад, наадиг 1 : 2 тоотагьгар шүүв.

Наад гәәхкәр стадионд элвг 500 күүн цуглрв. Шинәс бүрдәгдсн колхозин команд дарударунь нааддг болхла күүчтә команд болх зөвтә, наадачнрнә мел багьчуд голта команд, эн команд өсхнә лавта.

Д. САНГАДЖИЕВ.

Редактор Д. М. МУКЕБЕНОВ.

Ленинградск, Островскин нертә театральн институтд секгдджихә, Хальмг театральн студийд сургьульчнр орулдж авлгьна тускар, Хальмг тангьгчин культурин управлень зарлджана. Сурх болзгнь 5 джил.

Студийд орх саната улс культурин управленьд эрлгь иим документстә хамднь өгхмн:

Дундин школ төгсгәсн аттестат, төрсн итклин цаасна хар (нотариусар иткүлгдсн), автобиограф, гурвн зург 3 x 4 см., эрүл гисн эмчин иткл. (кәдлдж бәәсн күүн) кәдлджәх кәдлмшиннь туск болн кедү джилд кәдлснә туск иткл, характеристиктәгьгән, бәәх газрасн авсн иткл.

1957 джилин июль сарин 31 күртл эрлгьн орулдж авгдхмн. Студийд орулдж авх шүүвр, Элст балгьснд, август сард эклхмн.

Хайгнь: Элст балгьсн, тангьгчин культурин управлень.